

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2020. július 9.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Hatály – Az 1. cikk (2) bekezdése – A »kötelező törvényi és rendeleti rendelkezések« fogalma – Kiegészítő jellegű rendelkezések – Devizaalapú kölcsönszerződés – Árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel”

A C-81/19. sz. ügyben

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel Cluj (kolozsvári fellebbviteli bíróság, Románia) a Bírósághoz 2019. február 1-jén érkezett, 2018. december 27-i határozatával terjesztett elő az

NG,

OH

és

az **SC Banca Transilvania SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, R. Silva de Lapuerta, a Bíróság elnökhelyettese, az első tanács bírájaként eljárva, L. Bay Larsen, C. Toader és N. Jääskinen (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: R. Șereș tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2020. február 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- NG és OH képviseletében V. Lupu és G. Perju avocați,
- az SC Banca Transilvania SA képviseletében S. Tîrnoveanu, L. Retegan és A. Iorgulescu avocați,
- a román kormány képviseletében kezdetben: E. Gane, L. Lițu, O.-C. Ichim és C.-R. Canțar, később: E. Gane, L. Lițu és O.-C. Ichim, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: román.

- a német kormány képviselőjében J. Möller, M. Hellmann és E. Lankenau, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében C. Gheorghiu és N. Ruiz García, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2020. március 19-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az NG és OH, valamint az SC Banca Transilvania SA (a továbbiakban: Banca Transilvania) között az e felek között létrejött devizaalapú refinanszírozási kölcsönszerződés valamely feltételének állítólagosan tisztességtelen jellege tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 93/13 irányelv tizenharmadik preambulumbekkezdése értelmében:

„mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmaznak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő »kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések« kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg.”

- 4 Ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdése a következőket írja elő:

„Azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró [helyesen: aláírói], különösen a fuvarozás területén, nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.”

- 5 Az említett irányelv 3. cikkének szövege a következő:

„(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabványszerződések esetében.

[...]”

A román jog

- 6 A Cod Civilnek (polgári törvénykönyv) az alapeljárásban szóban forgó szerződések megkötése időpontjában hatályos változatának (a továbbiakban: polgári törvénykönyv) 1578. cikke a következőt írta elő:

„A kölcsönszerződésből eredő kötelezettség minden esetben a szerződésben meghatározott számszerű összegre korlátozódik.

Amennyiben a deviza árfolyama tekintetében a fizetési határidő lejártát megelőzően növekedés vagy csökkenés következik be, az adós a felvett összeg visszafizetésére köteles, és kizárólag a fizetés idején érvényes árfolyamon köteles annak visszafizetésére.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 7 NG és OH 2006. március 31-én fogyasztói hitelszerződést kötött az SC Volksbank România SA-val, a későbbi Banca Transilvaniával, amely szerződésben ez utóbbi 90 000 román lej (RON) (hozzávetőleg 18 930 euró) összeget nyújtott nekik (a továbbiakban: eredeti szerződés).
- 8 2008. október 15-én ugyanezen felek az eredeti szerződés refinanszírozására irányuló, svájci frank (CHF) alapú hitelszerződést (a továbbiakban: refinanszírozási szerződés) kötöttek. Ez utóbbi 65 000 CHF (hozzávetőleg 42 139 euró), azaz az említett szerződés aláírásának időpontjában e devizák között érvényes átváltási árfolyamon mintegy 159 126 RON összegre vonatkozott.
- 9 A Banca Transilvania belső szabályzata értelmében az eladósodás engedélyezett maximális mértéke a hitelfelvevők fizetőképességének 55%-a volt. NG-t és OH-t illetően e küszöböt úgy számították ki, hogy a svájci franknak a román lejhez viszonyított azon átváltási árfolyamát (a továbbiakban: CHF/RON átváltási árfolyam) vették figyelembe, amely a refinanszírozási szerződés aláírását megelőzően fennállt, és a kölcsön megkötésének időpontjában a bevételeik 35,04%-át tette ki.
- 10 A refinanszírozási szerződés általános feltételei 4. szakaszának 1. pontja úgy rendelkezett, hogy az e szerződésen alapuló valamennyi kifizetést a kölcsön pénznemében kell teljesíteni. Az is szerepelt benne, hogy a kölcsönfelvevő bizonyos feltételek mellett kérheti a banktól, hogy a kölcsönt más pénznemben határozzák meg, azonban a bank nem köteles e kérésnek eleget tenni. Azt is előírták, hogy a bankot megbízták, hogy a hitelfelvevő nevében és javára végezze el az átváltást annak érdekében, hogy az esedékes fizetési kötelezettségeket saját átváltási árfolyamának alkalmazásával zárja le.
- 11 A CHF/RON árfolyam 2008 októbere és 2017 áprilisa közötti ingadozása következtében az NG és OH által felvett összeg 117 760 RON-nal (körülbelül 24 772 euróval) emelkedett.
- 12 2017. március 23-án NG és OH keresetet indított a Tribunalul Specializat Cluj (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék, Románia) előtt többek között a refinanszírozási szerződés általános feltételei 4. szakasza 1. pontja tisztességtelen jellegének megállapítása iránt. NG és OH azt is állították, hogy a Banca Transilvania nem tett eleget tájékoztatási kötelezettségének, tekintve, hogy e szerződés megtárgyalása és megkötése során nem figyelmeztette őket az eredeti szerződés külföldi pénznemre való átváltásával járó kockázatra. Közelebbről, mivel a hitelfelvevők csak román lejben szerzett jövedelemmel rendelkeznek, a Banca Transilvaniának fel kellett volna hívnia a figyelmüket e pénznem azon külföldi devizához viszonyított leértékelődésének hatásaira, amelyben a kölcsönt vissza kellett fizetni. Ezenkívül a devizában történő visszafizetésre vonatkozó feltétel egyenlőtlenséget idéz elő a hitelfelvevők kárára, mivel egyedül ők viselik az árfolyamkockázatot. Következésképpen NG és OH a

Tribunalul Specializat Clujtól (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék) a refinanszírozási szerződés megkötésének időpontjában érvényes CHF/RON átváltási árfolyam befagyasztását, valamint a kevésbé kedvező árfolyam alapján kifizetett összegek visszatérítését kérték.

- 13 E bíróság részben helyt adott az NG és OH által benyújtott keresetnek. Elutasította azonban a refinanszírozási szerződés aláírásának időpontjában hatályos CHF/RON átváltási árfolyam befagyasztására irányuló kérelmet. Ennek érdekében az említett bíróság egyrészt megállapította, hogy jóllehet a refinanszírozási szerződés általános feltételei 4. szakaszának 1. pontjában szereplő kikötés a román polgári törvénykönyv 1578. cikkében foglalt, úgynevezett „monetáris nominalizmus” elvét tükrözi, azonban tekintettel arra, hogy az ilyen rendelkezés nem kötelező érvényű, hanem kiegészítő jellegű, a 93/13 irányelv hatálya alá tartozik. Az említett bíróság ez alapján megállapította, hogy vizsgálni tudja e feltétel tisztességtelen jellegét. E vizsgálatot követően másrészt megállapította, hogy az említett feltétel megfogalmazása világos és érthető, és hogy a Banca Transilvania eleget tett tájékoztatási kötelezettségének, mivel nem láthatta előre a CHF/RON átváltási árfolyam jelentős változásait.
- 14 Egyrészt NG és OH, másrészt a Banca Transilvania is fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Curtea de Apel Clujhoz (Kolozs megyei ítélőtábla, Románia). A Banca Transilvania az NG és OH által benyújtott fellebbezéssel szemben azt hozza fel, hogy a refinanszírozási szerződés általános feltételei 4. szakaszának 1. pontja, amely szerint az említett szerződés alapján valamennyi kifizetést abban a pénznemben kell teljesíteni, amelyben a kölcsönt nyújtották, e szerződés elsődleges tárgyának körébe tartozik. Ráadásul ez a szerződéses rendelkezés a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kötelező érvényű jogszabályi rendelkezést tükröz, amelynek visszaélésszerű jellege nem vizsgálható.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítéletből (C-186/16, EU:C:2017:703) kitűnik, hogy amennyiben valamely szerződési feltétel a szerződő felekre a választásuktól függetlenül alkalmazandó, kötelező érvényű nemzeti jogi rendelkezést vagy egy kiegészítő jellegű, és ennél fogva a felek között létrejött ilyen irányú eltérő megállapodás hiányában alkalmazandó rendelkezést tükröz, az nem tartozik a 93/13 irányelv hatálya alá.
- 16 E bíróság rámutat, hogy a polgári törvénykönyv 1578. cikke kiegészítő jellegű, azonban a román bíróságok eltérően alkalmazzák a 2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítéletben (C-186/16, EU:C:2017:703) alkalmazott megoldást.
- 17 E bíróságok nagy többsége úgy véli, hogy e jogszabályi rendelkezést tükröző szerződési feltételeknek mint olyan kiegészítő jellegű rendelkezéseknek, amelyeket a felek között eltérő megállapodás hiányában kell alkalmazni, nem vizsgálható a tisztességtelen jellege. Néhány román bíróság ugyanakkor úgy véli, hogy az eladó vagy szolgáltató írt elő ilyen feltételt a fogyasztóval szemben. Mivel ez utóbbi nem vehette ki e feltételt egy másik feltételnek a szerződésbe illesztésével, az esetlegesen tisztességtelen jellegének vizsgálata nem zárható ki.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy a nemzeti bíróságok többségi véleménye semlegesíti a kötelező érvényű és a kiegészítő jellegű jogszabályi rendelkezések közötti különbségtételt, sőt, meg is szünteti azt, ami azt eredményezi, hogy e rendelkezések esetlegesen tisztességtelen jellegük vizsgálatának szempontjából ugyanazon jogi szabályozás hatálya alá tartoznak.
- 19 Az ilyen értelmezés a 93/13 irányelv 1. cikke (2) bekezdése szövegének román nyelvi változata és ugyanezen cikk francia nyelvi változata közötti terminológiai különbségből ered. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy bár a francia változat a „kötelező érvényű” (impératif) kifejezést alkalmazza, a román változat a „kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezésekre” utal. E bíróság hangsúlyozza, hogy a „kötelező érvényű” (impératif) kifejezéssel ellentétben, amely szerinte kizárja a kiegészítő jellegű rendelkezéseket, a „kötelező” (obligatoire) kifejezés magában foglalja az

ilyen rendelkezéseket is. Ugyanis, ha a kötelező érvényű rendelkezések kötelezőek, a kiegészítő jellegű rendelkezések is azzá válnak azt követően, hogy a szerződő felek úgy döntöttek, hogy nem térnek el azoktól.

20 A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül arra keres választ, hogy milyen terjedelmű tájékoztatási kötelezettséget ró a bankra a devizaárfolyamok jövőbeli ingadozása tekintetében, és milyen intézkedéseket kell hoznia a fogyasztónak a 93/13 irányelv által elismert jogai érvényesülésének biztosítása érdekében abban az esetben, ha nem létezik olyan kiegészítő jellegű rendelkezés, amely olyan tisztességtelen szerződési feltétel helyettesítésére szolgálna, amelynek tisztességtelen jellegét megállapították.

21 E körülmények között a Curtea de Apel Cluj (Kolozs megyei ítélőtábla) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 1. cikkének [(2) bekezdését], hogy azzal nem ellentétes az olyan szerződési feltétel tisztességtelen jellegének vizsgálata, amely feltétel olyan kiegészítő jellegű normát vesz át, amelytől a felek jogosultak voltak eltérni, de amelytől a konkrét esetben nem tértek el, mivel azt a jelen ügyben szereplő – a kölcsönnek a folyósítás pénznemével azonos külföldi pénznemben történő visszafizetését előíró – feltételhez hasonlóan nem tárgyalták meg?

2) Abban az esetben, ha a devizakölcsön folyósítása során a fogyasztó nem kapott kézhez számításokat vagy előrejelzéseket arra vonatkozóan, hogy az esetleges árfolyam-ingadozás milyen gazdasági hatást gyakorolhat a szerződésből eredő fizetési kötelezettségek egészére nézve, ésszerűen lehet-e hivatkozni arra, hogy (a nominalizmus elve alapján) az árfolyamkockázat egészének a fogyasztó általi viselésére vonatkozó feltétel egyértelmű és érthető, valamint hogy a szolgáltató vagy a bank jóhiszeműen teljesítette a vele szerződő fél tájékoztatására irányuló kötelezettségét, amennyiben a fogyasztók eladósodottságának a Románia nemzeti bankja által megállapított maximális mértékét a hitelfolyósítás napján érvényes átváltási árfolyam alapján állapították meg?

3) Ellentétes-e a 93/13/EGK irányelvvel és az annak alapján kialakult ítélkezési gyakorlattal, valamint a hatékony érvényesülés elvével az, ha a szerződés az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos feltétel tisztességtelen jellegének megállapítását követően változatlanul fennmarad? A tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése és a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása érdekében hogyan módosítható a szerződés?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

22 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy ezen irányelv hatálya alá tartozik az olyan szerződési feltétel, amelyet nem tárgyaltak meg egyedileg, azonban olyan szabályt tükröz, amelyet a nemzeti jog szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők e tekintetben másban nem állapodtak meg.

23 Emlékeztetni kell arra, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése, amely a kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket tükröző feltételekre vonatkozik, az irányelv hatálya alóli kizáró szabályt tartalmaz (2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 52. pont).

- 24 E kizáró szabályt szigorúan kell értelmezni, és alkalmazása két feltétel teljesülését feltételezi, azaz egyrészt a szerződési feltételnek törvényi vagy rendeleti rendelkezést kell tükröznie, másrészt a jogszabályi rendelkezésnek kötelező érvényűnek kell lennie (lásd ebben az értelemben: 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 30. és 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 Amint az a 93/13 irányelv tizenharmadik preambulumbekzdéséből kitűnik, mivel ebben a vonatkozásban a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő „kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezések” kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a nemzeti jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg (lásd ebben az értelemben: 2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180, 26. pont; 2019. április 3-i Aqua Med ítélet, C-266/18, EU:C:2019:282, 29. pont).
- 26 A Bíróság több alkalommal is kimondta, hogy ezt az említett, a 93/13 irányelv szerinti szabályozás alkalmazásának kizárására irányuló szabályt az igazolja, hogy főszabály szerint joggal feltételezhető, hogy a nemzeti jogalkotó bizonyos szerződések feleit megillető jogok és az őket terhelő kötelezettségek összességére nézve egyensúlyt teremtett (lásd: 2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180, 28. pont; 2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet, C-51/17, EU:C:2018:750, 53. pont).
- 27 Következésképpen az a körülmény, hogy a nemzeti jogalkotó a bizonyos szerződések feleit megillető jogok és az őket terhelő kötelezettségek összességét illetően egyensúlyt teremtett, nem feltétele a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében említett kizáró szabály alkalmazásának, hanem éppen az ilyen kizáró szabályt igazolja.
- 28 Ebből következik, hogy annak megállapítása érdekében, hogy teljesülnek-e a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében előírt kizárás feltételei, a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az érintett szerződési feltétel a nemzeti jog olyan rendelkezéseit tükrözi-e, amelyek a szerződő felek között azok választásától függetlenül, kötelező jelleggel alkalmazandók, vagy olyan kiegészítő jellegű rendelkezéseket tükröz, amelyek automatikusan, vagyis a felek között létrejött ilyen irányú eltérő megállapodás hiányában alkalmazandók (lásd ebben az értelemben: 2013. március 21-i RWE Vertrieb ítélet, C-92/11, EU:C:2013:180, 26. pont; 2014. szeptember 10-i Kušionová ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 79. pont; 2017. szeptember 20-i Andriuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 29. és 30. pont; 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, EU:C:2020:138, 32. pont).
- 29 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a refinanszírozási szerződés általános feltételei 4. szakaszának 1. pontjában foglalt azon feltétel, amelynek tisztességtelen jellegére az alapeljárás felperesei hivatkoznak, előírja, hogy „[a]z e szerződésen alapuló valamennyi kifizetést a kölcsön pénznemében kell teljesíteni [...]”.
- 30 A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül hangsúlyozta, hogy az ilyen kikötés a polgári törvénykönyv 1578. cikke szerinti monetáris nominalizmus elvét tükrözi. Ennek értelmében az adós „a felvett összeg visszafizetésére köteles, és kizárólag a fizetés idején érvényes pénznemben köteles annak visszafizetésére”. E bíróság egyébiránt a román polgári törvénykönyv 1578. cikkét kiegészítő jellegű jogszabályi rendelkezésnek, vagyis olyannak minősítette, amely akkor alkalmazandó a kölcsönszerződésekre, amennyiben a felek másban nem állapodtak meg.
- 31 Következésképpen, mivel a kérdést előterjesztő bíróság szerint az általános szerződési feltételek azon kikötése, amelynek tisztességtelen jellegére az alapeljárás felperesei hivatkoznak, a nemzeti jog kiegészítő jellegű rendelkezését tükrözi, ezért arra a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő kizáró szabály vonatkozik.

- 32 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor rámutat arra, hogy a 93/13 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének román nyelvi változata a „normă obligatorie” (kötelező rendelkezés) kifejezést használja ott, ahol a francia nyelvi változat a „kötelező érvényű rendelkezés” (disposition impérative) kifejezést használja. A „kötelező érvényű” (impératif) kifejezéssel ellentétben, amely kizárja a kiegészítő jellegű rendelkezéseket, a „kötelező” (obligatoire) kifejezés az ilyen rendelkezéseket is magában foglalja. Következésképpen ezen irányelv célja és célkitűzései alapján meg kell határozni, hogy melyik nyelvi változat a helyes.
- 33 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint egy uniós jogi rendelkezés valamely nyelvi változatának megfogalmazása nem szolgálhat e rendelkezés értelmezésének kizárólagos alapjául, illetve e tekintetben nem élvezhet elsőbbséget más nyelvi változatokkal szemben. Az uniós jog rendelkezéseit ugyanis egységesen kell értelmezni és alkalmazni az Unió valamennyi nyelvén készült változatok figyelembevételével. Valamely uniós jogi szöveg egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi (2012. november 15-i *Korcums Metal* ítélet, C-558/11, EU:C:2012:721, 48. pont; 2015. október 15-i *Grupo Itevelesa és társai* ítélet, C-168/14, EU:C:2015:685, 42. pont).
- 34 Amint az a jelen ítélet 25. pontjában megállapításra került, a 93/13 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének értelmében vett „kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezések” kifejezés az irányelv tizenharmadik preambulumbekkezdésére tekintettel a kiegészítő jellegű szabályokra is vonatkozik, vagyis azokra, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg. Márpedig ebből a szempontból ez a rendelkezés nem tesz semmilyen különbséget egyfelől a szerződő felek választásától függetlenül alkalmazandó rendelkezések, másfelől a kiegészítő jellegű rendelkezések között.
- 35 E tekintetben egyrészt az a körülmény, hogy el lehet térni a nemzeti jog valamely kiegészítő jellegű rendelkezésétől, nem releváns annak vizsgálata szempontjából, hogy az ilyen rendelkezést tükröző szerződési feltétel a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében ki van-e zárva ezen irányelv hatálya alól.
- 36 Másrészt az a tény, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében említett valamely rendelkezését tükröző szerződési feltételt egyedileg nem tárgyalták meg, nincs hatással az ezen irányelv hatálya alól történő kizárására. A 93/13 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően ugyanis az egyedi megtárgyalás hiánya a feltétel tisztességtelen jellege vizsgálatának megindítására vonatkozó feltétel, amelyre nem kerülhet sor, ha a szerződési feltétel nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.
- 37 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az olyan szerződési feltétel, amelyet nem tárgyaltak meg egyedileg, azonban olyan szabályt tükröz, amelyet a nemzeti jog szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők e tekintetben másban nem állapodtak meg, nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

A második és a harmadik kérdés

- 38 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó szerződési feltétel egy kiegészítő jellegűnek minősített nemzeti rendelkezést tükröz, a fenti megfontolásokból az következik, hogy az a 93/13 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében nem tartozik ezen irányelv hatálya alá. Következésképpen a második és a harmadik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 39 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az olyan szerződési feltétel, amelyet nem tárgyaltak meg egyedileg, azonban olyan szabályt tükröz, amelyet a nemzeti jog szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők e tekintetben másban nem állapodtak meg, nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

Aláírások